

Faludy György

VÁCZI UTCA, '89 NYARÁN

Fiú meg lány; talán húszévesek,
 magasak, szőkék, hasonlítanak
 egymáshoz. Valószínűleg németek,
 vagy inkább skandinávok, mivel némi
 ártatlansággal, ha nem is egészen
 kihívás nélkül kelletik példátlan
 szépségüket. Testvérek? szeretők?
 nászutasok? Nem tudhatni, mivel
 összetartozásukat nem jelzi más,
 mint hogy szóltanul járnak egymás mellett,
 nem úgy, mint a tömkelegben köröttünk
 a sok gesztikuláló, tréccselő,
 kirakatnéző, karon ráncigált,
 egymásba botló, csoportos turista.
 A szörnyű forróságban minimális
 az öltözékük (ez nem rosszallásom
 jele, hanem legfőbb dicséretem):
 a fiatalemberen szűk kispadrág,
 társnőjén is; melltartónak keskenyke
 szalag; s ehhez két pár teniszcipő.
 A lány mellbimbói átrajzolódnak
 a nylonon; eperkrémrózsaszínek
 és nem nagyobbak két kis százsorszépénél.
 Köldökük mint óegyiptomi rajzon
 az udvarhölgy datolyamag szeme.
 Napsütötte, orsós combjaik visszfénye
 a Váci utca ablakain táncol
 fenn a magasban. Hol lába összeér:
 a lány nadrágjánál két hajfürt villan,
 mikor a nap elkapja. Ily halványan
 szőke, áttetsző tengeri füvet
 utoljára Tahiti partján láttam.
 Mért folytassam? Nemhogy iszonytató
 szépségüket vagy alakjuk varázsát,
 de szemsarkuk mellett a símaságot
 sem tudom visszaadni, térdhajlásuk
 gödreit, ahol kövirózsák nőnek,
 borotvált hónuk kék tengerszemét,
 vállukon hajuk zizegő hárfáit,
 bordáikat, épülő vitorlások

szantálfa vázát, nyaktartásukon
 az ifjúság gögjét, szűkre szabott
 kismadrágyjukon átomborodó
 hátuljaik kétszeres holdtöltéit,
 bokáik mellett az erek deltáit,
 meg gerincük nyílegyenes patakját,
 ahol a fény pisztrángjai ugrálnak –
 mindez nem áll össze szép testté versben,
 retorika csak. Kilencéves fejjel
 festő akartam lenni, hogy kivesssem
 hálómat minden szépre a világon,
 de nem konyítottam a rajzoláshoz,
 s költőnek álltam. Ezért dadogok.

Phidiász, Botticelli, Jean Clouet
 lejárták volna lábukat utánuk,
 de én nem győzöm folyton megelőzni
 őket, hogy szembekerüljek velük
 laza térdemmel, közel nyolcvan évhez,
 s leülök a szökőkút oldalán.
 Úgy vagyok, mint Jákob a Bibliában,
 kit földhöz sújt az égi látomás
 és félvokon szédülök a tömegben
 időm e már kései tárlatán
 a két szépség holográfja között.
 Jobb lett volna megszólítani őket,
 s most kávéházban ülhetnék velük,
 Erősz e két gyönyörű párdúcával,
 és azt keresném arcukon, ami
 nem hatalmasabb s nem lenyűgözőbb
 szépségüknél: a nyugalom s az ész,
 szellem meg érzékek voltaire-iánus
 egyensúlyát alacsony homlokuk
 fehér márványból faragott plakettjén,
 halántékukon Michelangelo
 ecsetfoltját kóbalkék temperából,
 trigeminuszuk hármás madzagán
 a rejtett bábjátékos mókázását,
 az eszmélés kristályfényét szemük
 belső sarkán, nyelvük vörös gyíkjának
 surranását ízek s szavak között,
 hajuk lengő függönyét ifjúságuk
 előadásán, a csodálkozás
 gyémántporát arcuk hamván, amelyre
 a létezés értelmetlenségének
 felismerése még nem borította
 Rembrandt homályát – mi történne, ha
 mindebből semmit sem találnék bennük,

s megtudnám, hogy turisták, mint a többi,
 akik pörköltért meg cigányzenéért
 s az olcsóságért jöttek el ide,
 kik nem kíváncsiak, hogy mi van itt,
 s a tudatlanság s a jóindulat
 keverékével nem értik, sem hogy szép
 és fiatal országról álmodunk,
 sem minden gőgjüknel nagyobb magyar
 gőgömet most, '89 nyarán?
 Talán jobb így, hogy itt ülök a kútnál
 és nem velük a Duna szennyezett
 vizénél, a haldokló fákkal túlhan,
 s ők sajnálnak, mert vénember vagyok,
 s e borzalmas században kellett élnem,
 s én őket szánom, mert fiatalok,
 s mert a legszörnyebb most következik.

Budapest és Korcsula, 1989. augusztus–szeptember

Fehér Ferenc

A GYAKORLATI ÉSZ A FORRADALOMBAN: KANT DIALÓGUSA A FRANCIA FORRADALOMMAL

Horkay Hörcher Ferenc fordítása

Volt-e valódi dialógus – két egymásra figyelő fél párbeszéde – Immanuel Kant és a francia forradalom szereplői között, vagy csak az utókor tételez föl kölcsönösséget a csupán szimbolikus értelemben beszélgetők között, akiket valójában egyszerűen a közös kor kötött össze?

Évtizedekkel a francia forradalom után ismert elemzők is közvetlen kapcsolatot véltek fölfedezni Kant filozófiája és a forradalmi mozgások fősodra, sőt olykor szélsőséges pólusai között. E felfogás tipikus példája a Heine által megrajzolt szentségtörő, de lényegi párhuzam, amely szerint ugyanolyan vakmerő kispolgár volt a királynak ellenszegülő Maximilien Robespierre, mint az Istennel szembeszálló Kant.¹ Marx, egy a későbbiek során soha részletesen ki nem fejtett megjegyzésében Kant filozófiáját (mellesleg aligha bóknak szánva) úgy jellemezte, mint az igazi német reagálást a francia forradalomra.² Ma már persze tudjuk, hogy Kant filozófiájának igazi befogadására Franciaországban csak évtizedekkel a forradalom után került sor.³